

Ju fler kokkar, desto värre skolsoppa

Publicerad här den 30 december 2017

ETT BARN – DET ÄR varje människa upp till 18 års ålder. Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet. Så står det i Barnkonventionen. De beslut som fattas om skolan borde därför utgå från vad som är bäst för eleverna. Man borde utgå från vad eleverna behöver för att lära sig bra och må bra i skolan. Vad är det då för förutsättningar som eleverna behöver?

Eleverna behöver det *språk* som gör att de kan förstå vad lärarna säger och vad som står i läroböckerna. Eleverna behöver få den *tid* på sig som de behöver för att kunna ta till sig och smälta den information som de får. Eleverna behöver se en *mening* med lärandet och kunna inse att de kan ha glädje och nytta av det de ska lära sig. Eleverna behöver *stimulans* genom en undervisning som är omväxlande och som ger dem möjlighet att tänka själva, vara aktiva och kunna påverka innehåll och arbetssätt i undervisningen. Eleverna behöver *framgång* och få beröm av lärare, föräldrar och kamrater för vad de lyckats prestera. Eleverna behöver *bra lärare* som hinner se dem och hjälpa dem. Eleverna behöver en *bra skolmiljö* där de kan känna sig trygga med lärare och kamrater i trevliga och välutrustade lokaler etcetera.

Av dessa ingredienser skulle en skolsoppkökets Mannerström kunna tillreda en utmärkt soppa. Men nu finns det ingen Mannerström som basar över skolsoppköket. I stället trängs där ett tjugotal småkokkar som alla vill hålla i slevan och tillföra egna ingredienser. Om dessa kokkar kan sägas att de i många fall saknar kunskap om eleverna och vad dessa behöver. Än värre är att många av dem försöker påverka besluten så att de själva gynnas av dem. Bland dessa småkokkar återfinns följande:

Rikspolitiker som konsekvent stöder den skolpolitik som det egna partiet ansvarar för och som kritiserar den skolpolitik som deras politiska motståndare förordar. Som i debatten rättar sig efter folkopinionen för att slippa förlora väljare i valen.

Massmedierna som påverkar folkopinionen i den riktning som överensstämmer med deras ägares politiska uppfattning om hur skolan och samhället bör formars. Som inser att de får fler läsare och tittare om de återger en bild av skolan som präglas mer av skandaler, enstaka incidenter och uppdagade kunskapsbrister än av en skola som fungerar.

Kommunpolitiker som har problem med att få budgeten i balans och **ägare till privatskolor** som vill få ut så mycket vinst som möjligt. I båda fallen snålar man in på personal, lokaler och övrig utrustning.

Föräldrar till framgångsrika elever som slår vakt om de betyg som garanterar att deras barn kommer först i kön till eftertraktade utbildningar. Och som gärna ser ordningsbetyg och disciplinstraff som inte drabbar deras egna barn utan bara andras ungar.

Lärare som vill kapa åt sig så stor andel av lektionsutrymmet som möjligt för sina egna ämnen och som ogärna använder sig av arbetssätt som de inte är vana vid.

Forskare som är mer angelägna om den egna karriären än om elevernas behov av bra innehåll och bra arbetssätt i skolan. Som har lyckats ersätta en stor del av den konkreta yrkesutbildningen på lärarhögskolorna med sådan forskningsmetodik och uppsats-skrivning som kan ge dem själva arbetstillfällen.

Näringslivet som med hjälp av OECD och Pisa har lyckats få skolan att genom betygen sortera eleverna så att de passar in på olika nivåer i arbetslivet. Och som har lyckats genomdriva en valfrihet i skolan som gör det möjligt för företagare att tjäna pengar på vinstgivande skolor.

Självutnämnda skolexperter som på webben och på tidningarnas debattsidor uttalar sig tvärsäkert om hur skolan ska formas trots att de har begränsade kunskaper om hur inläring går till och vad eleverna behöver.

Kunskapsrörelsen som på 1980-talet startades av konservativa delar av kultureliten och lärarkåren som motsatte sig mottot »Eleven i centrum«, de ämnesövergripande målen och de självständiga arbetssätten i den nya läroplanen. Som inte insåg att det är en förutsättning och inte ett hinder för kunskapen att man fokuserar på att ge eleverna de förutsättningar de behöver för att kunna ta till sig information och göra den till sin kunskap.

Lycksökare som med stöd av Kunskapsrörelsen svartmålad den då förhållandevis väl fungerande skolan för att få egna fördelar. Skoldebatten i massmedierna styrs i stor utsträckning av inläggen på Dagens Nyheters debattsida. Dåvarande chefredaktören Hans Bergström och majoren Jan Björklund hade varken utbildning för eller erfarenhet av arbete med elever i skolan. Likväl turades de om att i ett otal artiklar i tidningen ösa galla över den flumskola som aldrig funnits. Resultatet för dem blev att Bergström blev mångmiljonär på det friskole-

system som han själv hade bäddat för. Och Björklund såg till att framstå som räddaren i den nöd i skolan som han hade hittat på. På kuppen blev han både skolminister och partiledare.

Skolsvaga elever är den femtedel av eleverna som skolan har gjort svaga genom att ställa krav på dem som de inte har fått förutsättningar att klara av. Som därför misslyckas i skolan och i många fall lämnas i ett riskabelt utanförskap efter grundskolan utan skola att gå till, utan jobb och utan pengar. Att dessa elever misslyckats i skolan beror inte på någon naturlag. Det beror på att det har fattats en mängd beslut om skolan där man inte har haft dessa elevers bästa för ögonen.

Vad skulle en skolsoppkökets Mannerström ha kunnat göra för att rädda soppan? Han skulle köra ut småkockarna och till exempel se till att Barnkonventionen blev lag. Att betygen slopades i grundskolan och därmed betygsspärren till gymnasiet. Att de mottagande utbildningarna själva utformade sina antagningsrutiner efter vad som krävs för såväl studierna som den efterföljande yrkesverksamheten. Att det inrättas korta yrkesprogram på gymnasiet där bara yrkesämnena är obligatoriska. Att man halverade antalet lektioner och kunskapskraven i den del av matematikämnet som är obligatorisk för alla elever. Att det fria skolvalet begränsades och att vinstutdelningar från privatskolor förbjöds. Att forskningen i pedagogik fokuserade på sådant som kan göra att eleverna lär sig bättre och mår bättre. Att lärarutbildningen begränsades till en konkret yrkesutbildning där ämneskunskaper var inträdeskrav och didaktisk analys och praktik det centrala innehållet. Att språktest gjordes obligatoriskt i förskolan och att de elever som så behöver gavs tillräcklig kompensation för bristerna i språket. Att arbetssätten anpassades efter målen för undervisningen och de elever som ska lära sig och inte efter skolor i Sydkorea. Att skolinspektionen ersattes med en avdelning för skolutveckling. Etcetera.

Chansen att någon mästerkock skulle få göra allt detta är tyvärr försvinnande liten.